

07 mei 2021

‘De mensen voor afstel komen uit hun holletjes’

[Martin Hendriksma](#)

Wat moet de invoeringsdatum worden van de **Omgevingswet**? In een korte serie artikelen belicht Binnenlands Bestuur de voor- en nadelen van geen uitstel, kort uitstel of langer uitstel. In deel twee: adviseur gebiedsontwikkeling en emeritus hoogleraar Friso de Zeeuw.

Ander sentiment

Het leek een gelopen race, medio december, toen de Tweede Kamer op een achternamiddag instemde met de invoeringsdatum van de Omgevingswet per 1 januari 2022. Sindsdien is het sentiment veranderd. Dat er nieuw uitstel op komst is, is na de aprilbrief van minister Ollongren (Binnenlandse Zaken) wel zeker. Er gaan zelfs geluiden op dat de wet maar beter helemaal kan worden afgeblazen.

Mega-vergissing

‘Ik denk dat de hoofdoorzaak van die omslag ligt in het digitale stelsel’, reageert Friso de Zeeuw. ‘Er kwamen steeds meer geluiden dat het DSO nog tal van gebreken kende. Wat ook heeft meegespeeld, is dat stedenbouwkundig bureaus er voorlopig nog geen toegang in hebben. Terwijl zij verantwoordelijk zijn voor driekwart van de ruimtelijke plannen. Dat is me ook wel een mega-vergissing.’

Onrustig

Als hij eind vorig jaar met gemeenten sprak, constateerde De Zeeuw nog iets anders. ‘Ze zeiden: bestemmingsplannen krijgen 1 januari automatisch de status van ‘voorlopig omgevingsplan’. Maar als we dat partieel willen wijzigen – bijvoorbeeld om een woningbouwplan mogelijk te maken – dan moet dat volgens de regels van een *full dressed* omgevingsplan worden opgetuigd. Daarmee wordt het geleidelijke overgangsregime in wezen ondergraven. Toen ben ik eens de VNG-wegwijzers gaan bekijken die dat proces belichten. Nou, ik kan me voorstellen dat gemeentemensen daar onrustig over worden. Het is een megaklus, en zie dan maar eens de continuïteit van het andere werk te handhaven, zoals nieuwe plannen en vergunningaanvragen beoordelen.’

Voetzoekers

Dat uitstel komt volgens De Zeeuw daarmee voort ‘uit een combinatie van dingen die toch al een beetje broeiden. Want wat me ook slecht beviel – en velen met mij – is de nieuwe regeling onder de Omgevingswet voor vliegtuiglawaai. Dat wordt zwaarder gewogen, met als gevolg dat de woningbouw in een deel van de Randstad dreigt vast te lopen.’ Noord-Hollands gedeputeerde Jeroen Olthof stuurde er vorig jaar zomer een brandbrief over aan Ollongren, die beloofde binnen een paar weken te reageren. Het antwoord is er nog steeds niet. De Zeeuw: ‘Dat is politiek tegengehouden, op ministersniveau. Wellicht zijn er nog meer van dit soort voetzoekers die we nu nog niet kennen.’

EHBO

Om decentrale overheden beter op de wet voor te bereiden, bepleit De Zeeuw in een column op stadszaken.nl al een ‘EHBO voor gemeenten’: Eerste Hulp Bij Omgevingswet. ‘Geen callcenter met wat studentjes, geen lui die alleen de telefoon kunnen opnemen en een standaard antwoord oplepelen. Nee, daadwerkelijk een Eerste Hulp Bij de Omgevingswet. Ze moeten niet alleen snel en adequaat hulp kunnen bieden, maar ook een snel een wijziging in een amvb of ministeriele regeling kunnen aankaarten, als dat nodig is Dat vergt dus ook een politiek-bestuurlijke voorziening.’

Holletjes

Zonder of met EHBO – ook De Zeeuw denkt dat de huidige invoeringsdatum van de Omgevingswet niet haalbaar is. Volgens hem is minimaal een half jaar extra vereist, tot 1 juli 2022. ‘En mocht die overgang midden in een boekjaar op bezwaren van gemeenten stuiten, dan zou ik naar een jaar uitstel gaan. Maar het inmiddels niet alleen meer het verhaal van uitstel. Je ziet inmiddels een aantal mensen het woord voeren dat zegt: stoppen hiermee. Die komen nu ineens uit hun holletjes.’

Afstel

Al blijft hijzelf voorstander van de wet, hij vindt het niet vreemd dat ‘hier en daar’ mensen van standpunt over de wet zijn veranderd. ‘Naarmate het uitstel langer duurt, komt afstel meer in beeld. Zo werkt het gewoon. Want je kunt ook de staande wetgeving verbeteren dan een nieuw megasysteem op te bouwen. Ook vanuit een vroegere voorstander als de VVD wordt nu de vraag gesteld of de Omgevingswet geen vertraging gaat opleveren voor de woningbouw. Een terecht punt. Je zou vooraf de verzekering moeten krijgen dat het niet zo is. Binnen het CDA zie je datzelfde sentiment. Al is er ook nog steeds een stroming die zegt: laten we nou gewoon met die wet beginnen.’

Beschamend

Had Ollongren de afgelopen vier jaar meer moeten doorpakken om de huidige discussie voor te zijn? ‘Hier wordt niet politiek op gestuurd. Ook niet ten aanzien van de Nationale Omgevingsvisie. Ik heb het Kamerdebat erover gevolgd en vond het beschamend. Het bestond uit het voorlezen van wat ambtelijke stenciltjes. Verder gebeurt er niks. Op het punt van wonen zijn alle echte doorbraken of door de coalitie – al dan niet in samenwerking met de oppositie - bewerkstelligd, of door initiatieven Tweede Kamerleden. Ik hoop op een andere minister.’